

tijd

LEVEN EN DOEN

Het ideale gebroken gezin

Sommige
moeders willen
liever vader zijn

pagina 10

Gooi die benen los, zegt de streetdancejuf van mijn jongste dochter. Bounce op de beat! Ze doet het soepel voor, wij volgen stijfjes. Wij zijn de ouders van tien kleine meisjes, die onder het mom van een 'kijkles' naar de dansschool zijn gelokt. Nu staan we in een kring te bouncen. Alles voor je kind.

Mijn zevenjarige dochter maakt haar moves met een grote grijns op haar gezicht. Ik verbeeld me dat ze blij is met haar luxe positie. Als enige danseres heeft zij namelijk vier 'ouders' in de kring: ik sta te bouncen, mijn ex staat te bouncen, zijn vriendin staat te bouncen, net als mijn vriend. "Nu mag jij met jouw papa of mama een solo doen", zegt de juf tegen mijn dochter. Ik zie de twijfel op haar gezichtje als ze van de een naar de ander kijkt. Sylvia, de vriendin van mijn ex, ziet het ook en wijst naar mij. "Toe dan, meisje, kies je mama!"

Ik ben zelf een 'scheidingskind'; mijn ouders gingen uit elkaar toen ik zeven jaar oud was. Dat is al best lang geleden en mijn geheugen is niet bijzonder goed. Toch weet ik zeker dat dit nooit is voorgekomen: dat mijn ouders en hun nieuwe partners in dezelfde kring om mij heen stonden te dansen. Ze dronken ook geen koffie samen, ze konden niet door één deur, ze leefden in gescheiden werelden. Als mijn vader mijn broertje en mij kwam ophalen voor het weekend, kwam hij niet verder dan de hal.

Ik heb die breuklijn door mijn leven wel gevoeld, ook als twintiger nog: zal ik mijn vader en stiefmoeder 's avonds voor mijn verjaardag uitnodigen en mijn moeder dan maar beter 's middags? Prettig vond ik dat geschipper niet. Nu heb ik de kans om het, gescheiden en wel, toch iets anders te doen dan mijn ouders. Ik wens mijn dochters een zachtere overgang tussen papa en mama toe, vloeiende lijnen, met pastelkrijt geschetst.

Daarbij heb ik wel wat winden mee; veel meer dan mijn ouders, die uit elkaar gingen halverwege de jaren zeventig. De echtscheiding was toen nog maar net in opmars. Zelf

hadden ze gewoon getrouwde ouders, nu trokken ze als pioniers over onontgonnen land. Hoe moest je scheiden, hoe gaf je daarna je leven vorm? Niemand die het wist.

Onlangs keek ik weer eens naar de klasieke echtscheidingsfilm 'Kramer vs. Kramer' (1979). Het trof me hoe groot de afstand tussen man en vrouw toen was, ook tijdens het huwelijk: zij doet de kinderen en het huishouden, hij zijn carrière. Nadat zijn vrouw haar koffers heeft gepakt, is reclame-man Ted (Dustin Hoffman) ontredderd. Hij weet niet waar de koekepan staat, hoe je wentelteefjes bakt, hoe laat de school van zijn zevenjarige zoon begint en in welke klas het joch überhaupt zit. Maar al gauw ontwikkelt Ted zich tot een sensitieve, zorgzame vader die tranen droogt en pleisters plakt. Als hij zijn zoontje twintig minuten te laat afhaalt van een kinderfeest, roept het joch woedend uit: "Alle andere moeders waren er eerder."

Toch hoeft zijn ex-vrouw, schitterend vertolkt door Meryl Streep, in de rechtszaal slechts één zin te zeggen om de voogdij over haar zoon te krijgen: "Ik ben zijn moeder."

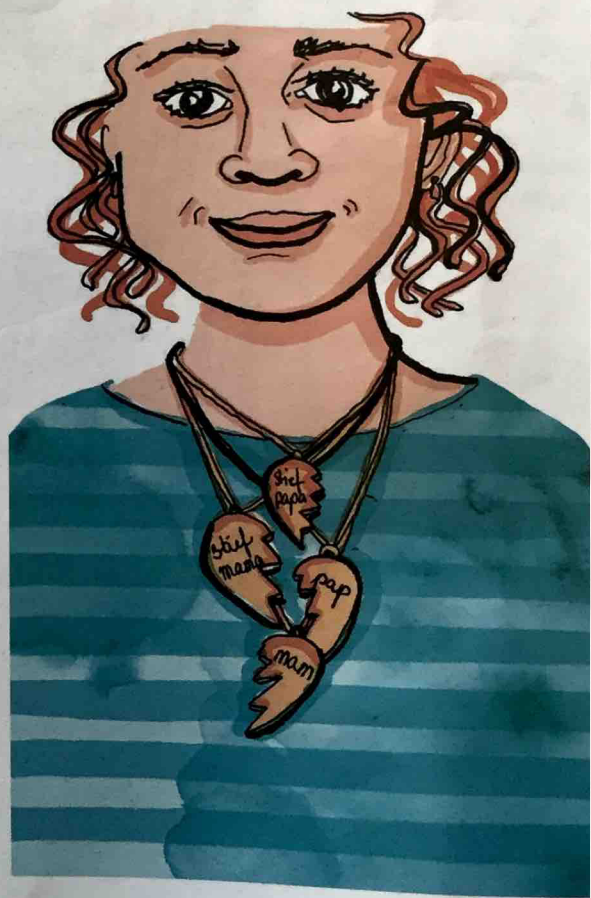
Er is veel veranderd sindsdien: vrouwen gingen werken, mannen gingen zorgen. Mijn ex was vanaf dag één al de vader die Ted pas na zijn scheiding werd. Ook de wetgeving is veranderd; daarin is in 1998 vastgelegd dat het ouderlijk gezag van beide ouders blijft voortduren na hun breuk. Steeds meer kinderen verdelen hun leven tussen twee adressen: de halve week bij hun vader, de andere helft bij hun moeder.

Behalve op de tijdgeest en de wet kan ik ook op wetenschappelijk onderzoek leunen. De generatie van mijn ouders deed alles voor het eerst; die kon niet veel weten over de effecten van echtscheiding op kinderen, academici moesten het onderwerp nog ontdekken. In de bibliotheekcatalogus van de Universiteit Utrecht vond ik tot 1980 maar een handjevol Nederlandstalige studies.

Een daarvan is 'Kind, gezin en echtscheiding' (1980) van psycholoog Wiljen Peters, die voor het opvoedblad *Ouders van Nu* een verkennende studie had uitgevoerd. In het

“

Ik wens mijn dochters na onze scheiding een zachte overgang toe, vloeiende lijnen, met pastelkrijt geschetst

Ruziemaken met je ex is niet goed, maar een al te kleffe omgang dus ook niet

gingen zelfs samen naar een bruiloft van vrienden in het buitenland, wat geen onverdeeld succes was, maar ook daar gold: wij zijn geen ruziemakers. We vormen één grote pasteltekening, er is geen scherpe lijn te zien.

Zijn we goed bezig? De laatste tijd twijfel ik daarover. Ik moet denken aan een vriendin, ook gescheiden. Ze mailde: 'Soms denk ik weleens dat we als moderne, bewust opvoedende gescheiden ouders het onmogelijke nastreven: het beste voor de kinderen, en dus een goede relatie met de ex, en de ex-schoonfamilie, de nieuwe liefde van de ex, haar kinderen, de ex van de eigen nieuwe liefde, etcetera. Maar je bent toch niet voor niets gescheiden!? Zijn we dat wel?'

Prima om geen ruzie te maken in het belang van de kinderen, maar waarom proberen we toch met man en macht alsnog 'de boel' bij elkaar te houden na een scheiding? Waarom moeten we zo nodig nog gezellig een wijntje met elkaar drinken?"

Ik leg ons gezin telefonisch voor aan socioloog Ed Spruijt, die zonder aarzelen zijn vonnis velt: "Ik ben tegen het nahuwelijk, een heel vriendschappelijke omgang na de breuk. Suggesteer niet dat je net zo goed niet had kunnen scheiden. Dan gaan kinderen denken: hadden jullie voor mij niet bij elkaar kunnen blijven? Kinderen zijn behoorlijk ouderwetse wezens, die willen duidelijkheid. Het is niet goed om net te doen alsof je nog zo'n beetje één gezin bent."

Dit telefoontje is als een stomp in mijn

(vrij korte) hoofdstuk 'Is echtscheiding schadelijk voor kinderen?' vat ze samen wat er tot dan toe bekend is, vooral uit Amerikaans onderzoek. De vraag blijkt 'bijzonder moeilijk te beantwoorden', schrijft ze. Scheidingskinderen vertonen weliswaar vaker probleemgedrag en scoren slechter op school, maar het is niet duidelijk 'waaraan deze 'schade' is toe te schrijven'.

Inmiddels zijn er legers psychologen en pedagogen op scheidingskinderen gepromoveerd. Ik kan dus wel weten hoe het niet moet, wat slecht is voor mijn dochters. Van de Utrechtse scheidingsonderzoeker Ed Spruijt, auteur van boeken als 'Handboek scheiden en de kinderen' (2014), leerde ik dat vooral ouderlijk geruzie ná de breuk funest is, omdat je kinderen daarmee in een loyaliteitsconflict brengt.

Het loyaliteitsconflict: ik weet zelf hoe het voelt, ik heb er veel over gelezen en als journalist ook over geschreven, ik wil het mijn kinderen besparen. Zij mogen onbekommerd van hun vader houden, daar hebben ze ook alle reden toe. En omdat hij weer van Sylvia houdt, moet hun kinderliefde zich als vanzelfsprekend ook naar haar kunnen uitbreiden. Naar hun stiefmoeder, zoals de meisjes haar liefkozend noemen.

Zo rijd ik op een zondagmiddag naar de Hema om boxershorts te kopen voor mijn ex. Witte boxershorts, want mijn dochters willen ze met textielstiften versieren voor zijn verjaardag. Bloemen komen erop, hartjes met pijlen erdoor en op de achterkant 'de beste billen'. Voor Sylvia koop ik met mijn oudste op vakantie een leuk tasje; ze krijgt het duurste souvenir van iedereen. Ik ontvang op mijn beurt ook giften, een luxe setje badspullen, een armbandje voor Moederdag, betaald door Sylvia.

We drinken weleens koffie: het hele zootje aan één picknicktafel. We eten met enige regelmaat samen, mijn ex, de kinderen en ik, soms met een van onze partners erbij. Ook zijn er kinderfeestjes, kijklessen, muziekuitvoeringen, oudergesprekken, dingen op school, feesten van vrienden, waarop we prima met z'n allen kunnen verschijnen. We

maag: ik moet er enkele dagen van bijkomen. Ruziemaken met je ex is niet goed, een al te kleffe omgang dus ook niet. Maar tussen die extremen ligt nog steeds veel onbekend terrein, waarop ik, als gescheiden ouder van de tweede generatie, mijn eigen pad moet zoeken. Hoe ga ik om met de vriendin van mijn ex? Welke afstand is gepast, welke nabijheid gewenst? Met wie drink ik een wijntje, in het belang van wie en waarom? En de hamvraag: wat is het beste voor de kinderen?

Ik heb voor mijn jongste dochter – de streetdancer – laatst een BFF-sieraad gekocht. Dat bestaat uit twee kettinkjes met aan elk een half hartje; op het ene staat *Best Friend*, op het andere *Forever*. Dolgelukkig was ze ermee, ze wilde haar halve hart meteen aan Els overhandigen, haar BFF sinds de crèche. "Bofkont", zei ik. "Zo'n mooie ketting heb ik nooit gehad." Waarop mijn dochter me ging troosten: "Maar je hebt wel goeie vriendinnen, mama!" Toen noemde ze Sylvia.

Zijn we goed bezig? Mijn gescheiden ouders zijn elkaar heel langzaam maar onmiskenbaar genaderd, met dank aan de kleinkinderen. Sinds enkele jaren vieren we samen sinterklaas: mijn broer en zijn gezin, mijn ex en ik, onze kinderen, mijn alleenstaande moeder, mijn vader en mijn stiefmoeder.

Hoe zullen we het dit jaar eens doen? Met de hele, uitgebreide bups? Laatst schoot me nog een andere, conservatieve optie te binnen: de meisjes zouden ook twee keer sinterklaas kunnen vieren. Eén keer met papa, één keer met mama.

Reageren

Gaat u goed om met uw ex, of vermijdt u het liefst iedere confrontatie? Mail uw verhaal in maximaal 120 woorden naar tijdpost@trouw.nl, met naam en woonplaats.